

Dosarul nr. 2ra-123/23
(2-20048672-01-2ra-25012023)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Sanduța)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Pruteanu, I. Țurcan, Iu. Cotruță)

Î N C H E I E R E

18 octombrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componență:
Președinte, judecător
Judecători

Viorica Puica
Aliona Donos
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursului declarat de Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Igor Rusu împotriva Agenției Proprietății Publice și Întreprinderii de Stat „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare” cu privire la anularea ordinului de concediere și încasarea salariului pentru absența forțată de la locul de muncă,

împotriva deciziei din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 11 mai 2020, Igor Rusu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Proprietății Publice și Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare” cu privire la anularea ordinului de concediere și încasarea salariului pentru absența forțată de la locul de muncă.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul Igor Rusu a invocat că, în temeiul contractului de management nr. 34 din 02 ianuarie 2017 și a acordului adițional din 03 mai 2019, a fost desemnat în calitate de director al Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”, contractul de muncă fiind valabil până la 31 decembrie 2021.

La 09 aprilie 2020, la solicitarea directorului general al Agenției Proprietății Publice, a fost convocată ședința colectivului Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”. La ședință, directorul general al Agenției Proprietății Publice, Ghenadie Țepordei a adus la cunoștința salariaților ordinul nr. 16-p din 08 aprilie 2020 prin care Igor Rusu a fost eliberat din funcția de administrator al Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”, cu numirea lui Dragoș Macari în funcția de administrator interimar. În discursul său, a comunicat că temei de eliberare din funcție a servit administrarea ineficientă.

Reclamantul a menționat că la ședința din 09 aprilie 2020 nu a participat și oficial ordinul de eliberare din funcție nu i s-a adus la cunoștință, precum și nici

motivele care au stat la baza emiterii ordinului. Ulterior, a aflat, de la foștii colegi, că temei de eliberare din funcție a servit nota informativă a Direcției planificare, analiză și evaluare, Agenția Proprietății Publice din 27 martie 2020 și procesul-verbal al consiliului de administrație din 07 aprilie 2020. La fel, i s-a comunicat că în preambulul ordinului se face referință la art. 85 alin. (1) din Codul muncii și art. 200 alin. (1) din Codul civil.

Reclamantul Igor Rusu a relatat că în ordinul nr. 16-p din 08 aprilie 2020 sunt strecurate diferite temeiuri de eliberare care sunt contradictorii, pe de o parte s-a invocat art. 85 alin. (1) din Codul muncii, iar pe de altă parte, art. 200 alin. (1) și (2) din Codul civil, iar motivarea de fapt, adică descrierea procedurii care a stat la baza emiterii actului: investigații, probe, audieri, opinii ale participanților nici nu s-au invocat și nici nu s-au comunicat.

Prin scrisoarea din 24 aprilie 2020, remisă prin e-mail fondatorului Agenția Proprietății Publice, a solicitat să i se expedieze copia ordinului nr. 16-p din 08 aprilie 2020, a notei informative a Direcției planificare, analiză și evaluare din 27 martie 2020 și a procesului-verbal al consiliului de administrație din 07 aprilie 2020, dar până în prezent nu a parvenit nici un răspuns. Prin urmare, la moment nu se poate referi și nu poate combate motivele invocate de către fondator, la emiterea ordinului de eliberare din funcție, rezervându-și dreptul de a aduce probe în acest sens, după ce motivele, din actele solicitate, vor fi date în vileag.

A considerat ordinul de eliberare ca fiind ilegal, drept rezultat pasibil de a fi anulat, având în vedere că fondatorul Agenția Proprietății Publice a emis un ordin, care nu este întemeiat juridic.

În drept, reclamantul Igor Rusu și-a întemeiat pretențiile în temeiul dispozițiilor art. 2, 45, 49, 56, 85, 89, 258, 259, 263 din Codul muncii, art. 2, 7, 200, 308, 330, 996 din Codul civil.

Reclamantul Igor Rusu a solicitat constatarea nulității motivelor de eliberare din funcție invocate în preambul și pct. 1 din ordinul nr. 16/P din 08 aprilie 2020, anularea ordinului nr. 16/P din 08 aprilie 2020, restabilirea în funcția de director al Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”, încasarea salariului pentru toată perioada absenței forțate de la serviciu, repararea prejudiciului moral în mărime de 10 000 de lei, prin încasarea acestuia în mod solidar din contul pârâților.

Pe parcursul examinării cauzei în prima instanță, Igor Rusu și-a concretizat pretențiile, solicitând doar anularea ordinului de concediere și încasarea salariului pentru absența forțată de la locul de muncă.

Prin hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Igor Rusu împotriva Agenției Proprietății Publice și Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare” cu privire la anularea ordinului de concediere și încasarea salariului pentru absența forțată de la locul de muncă.

La 16 noiembrie 2021, Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco a declarat apel împotriva hotărârii din 11 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii contestate și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

Prin decizia din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco și menținută hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În consolidarea soluției adoptate, instanța de fond și instanța de apel au stabilit legalitatea ordinului contestat, în condițiile în care posibilitatea revocării fără temei a administratorului este un efect direct al faptului că raporturile dintre administrator și persoana juridică sunt raporturi de mandat, legislația muncii fiind de aplicare subsidiară.

Instanța de judecată au ajuns la această concluzie prin raportare la art. 61 alin. (3) din Codul civil, care prevede că raporturilor juridice dintre persoana juridică și administrator li se aplică dispozițiile legale cu privire la reprezentare și mandat dacă legea sau actul de constituire nu prevede altfel.

Caracteristicile proprii mandatului fac ca administratorii să fie desemnați și menținuți în funcție de asociați în baza unei relații care presupune încredere din partea asociaților.

Respectiv, dat fiind că această încredere este esențială și pentru executarea contractului de mandat, dispariția ei din orice cauză îi permite mandantului să înlăture forța obligatorie a contractului de mandat.

În rezultatul pierderii încrederii pe care o avea în mandatar, mandantul poate revoca ad nutum contractul de mandat, or, acționând în numele întreprinderii, administratorul trebuie să îndeplinească acte în interesul ei, cu bună-credință și diligență.

Astfel, deși între părți a fost încheiat un contract de muncă (contract de management), legislația civilă urmează a fi aplicată în mod prioritar, or, natura raporturilor juridice dintre administrator și întreprindere sunt de mandat.

Din aceste considerente, contractul de management încheiat între părți, este un contract de mandat, dar în care se vor include și garanțiile prevăzute de legislația muncii.

În această ordine de idei, instanța de fond și instanța de apel au reiterat că raporturile constituite între Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare” și administratorul Igor Rusu prin contractul de management sunt reglementate de normele civile, fiind subordonat regulilor mandatului, iar legislația muncii reglementează acest contract doar în partea garanțiilor sociale, salariale, precum și alte măsuri de protecție a muncii persoanei alese în funcția de administrator al acestei persoane juridice.

Dezbaterea acestui subiect a constituit de altfel și obiectul unui aviz consultativ (2014) al Curții Supreme de Justiție din Republica Moldova, care a statuat că prevederile Codului civil al Republicii Moldova fundamentează pe temeiuri contractuale raporturile dintre persoana juridică și organele sale de administrare, precizând în art. 61 alin. (3) că raporturile dintre persoana juridică și cei care alcătuiesc organele executive sunt supuse prin analogie regulilor mandatului dacă legea sau actul de constituire nu prevede altfel.

Deci, revocarea administratorilor fiind ad nutum, este exceptată controlului judiciar, întrucât este o atribuție care aparține exclusiv organelor cărora legea le-a acordat-o.

Instanța de fond și instanța de apel au mai constatat că părțile contractante au încheiat contractul de management din 02 ianuarie 2017 în virtutea prevederilor statutare, între Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare” și Igor Rusu, fiind instituit înainte de toate, un raport juridic de mandat și reprezentare, or, potrivit prevederilor art. 3.2 din contractul menționat, atribuțiile administratorului sunt anume de această natură: h) încheierea actelor juridice în numele și pe seama întreprinderii, conform competențelor sale.

Prin urmare, raportul juridic în care s-a angajat reclamantul/apelant este unul reglementat de art. 200 din Codul civil, respectiv, raportul de muncă nu poate fi invocat, în scopul anulării ordinului de eliberare din funcție emis la 08 aprilie 2020.

În această ordine de idei, instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiate argumentele apelantului cu privire la inaplicabilitatea în această cauză a prevederilor art. 200 din Codul civil, făcând referire la prevederile Codului muncii.

În acest sens, instanța de apel a reținut că, prevederile art. 9 din Legea nr. 133/2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, care stabilesc că dispozițiile art. 681-6817 din Codul civil, introduse prin Legea nr. 133/2018, se aplică începând cu 1 martie 2019, chiar dacă administratorul a fost numit în funcție înainte de 1 martie 2019.

Prin urmare, chiar dacă Igor Rusu a fost ales în funcția de administrator al Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”, cu semnarea contractului din 02 ianuarie 2017, începând cu data de 01 martie 2019, raporturile născute anterior între părți cad sub incidența și sub imperiul prevederilor Codului civil în redacția de după modificările operate la 01 martie 2019.

Potrivit prevederilor art. 7 alin. (2) din Codul civil, legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare. Potrivit alin. (3) al aceluiași articol, de la data intrării în vigoare a legii noi, efectele legii vechi încetează, cu excepția cazurilor în care legea nouă prevede altfel.

Astfel, interpretarea de către apelant a modului de aplicare a prevederilor Codului civil raportului juridic litigios, este una arbitrară, reprezentând în esență o eschivare de la aplicarea legii.

Corespunzător, instanța de apel a mai remarcat că, potrivit art. 7 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în cazul în care între două acte normative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme, se aplică prevederile ultimului act normativ adoptat, aprobat sau emis, cu excepția situațiilor prevăzute la art. 5 alin. (3) și (4).

Prin urmare, deși Codul muncii stabilește norme aplicabile conducătorilor persoanelor juridice, inclusiv norme care reglementează modul de încetare a contractelor individuale de muncă, semnate între persoanele juridice și conducătorii/administratorii acestora, o dată cu intrarea în vigoare la 01 martie 2019 a prevederilor art. 200 alin. (1) și alin. (2) din Codul civil în redacția modificată prin Legea nr. 133/2018, acestea din urmă se vor aplica prioritar în raporturile între administratori și persoana juridică și în acest sens, inaplicabilitatea prevederilor legislației muncii este opozabilă instanței în virtutea principiului preeminenței dreptului în sensul definit de art. 1 alin. (3) din Constituție.

De altfel, instanța de apel a mai constatat că reclamantul/apelant nu putea să conteste în instanța de judecată revocarea înainte de termen din funcția de administrator al Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”, cu o acțiune în anularea ordinului de eliberare din funcție și nici nu poate pretinde încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă, invocând în același timp prevederile Codului muncii. Or, revocarea lui Igor Rusu din funcția deținută în cadrul Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”, este exceptată de la controlul judiciar, întrucât este prerogativa și un drept care aparține exclusiv persoanei juridice și care nu poate fi delegată altor organe sociale și nici nu poate fi dispusă de către o instanță judecătorească, deoarece instanța nu poate substitui voința organului suprem de conducere al Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”, precum instanța nu poate evalua existența sau inexistența încrederii membrilor Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”, față de Igor Rusu și nici oportunitatea revocării acesteia.

În acest sens, instanța de fond și instanța de apel au reliefat că posibilitatea revocării fără temei a administratorului este un efect direct al faptului că raporturile dintre administrator și persoana juridică sunt raporturi de mandat, legislația muncii, în contextul prevederilor art. 200 alin. (2) din Codul civil, fiind inaplicabilă. Această concluzie derivă și din faptul că potrivit prevederilor art. 117 alin. (6) din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019), raporturilor juridice dintre persoana juridică și administrator li se aplică dispozițiile legale cu privire la reprezentare și mandat dacă legea sau actul de constituire nu prevede altfel.

Nefiind răsturnată prezumția de legalitate a ordinului nr. 16-P din 08 aprilie 2020 în partea contestată, instanța de fond și instanța de apel au apreciat ca fiind nejustificată și cerința subsecventă privind încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă.

La 28 decembrie 2022, Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco, a declarat recurs împotriva deciziei din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi decizii de admitere a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului, recurentul Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco, a invocat încălcarea normelor de drept material prin interpretarea eronată a legii.

Totodată, au fost indicate aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanța de apel a normelor legale aplicabile speței.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei motivate din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată la 10 noiembrie 2022, la adresa electronică a recurentului și a reprezentantului acestuia, avocatului Radu Cijicenco,

fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la actele cauzei (f. d. 80 vol. II).

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 28 decembrie 2022, în termenul legal.

La 26 ianuarie 2023, în adresa Agenției Proprietății Publice și Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare” a fost expediată copia recursului declarat de Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 91 vol. II), fiind recepționată de către destinatari la 31 ianuarie 2023, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 93-94 vol. II).

Până la data stabilită pentru examinarea admisibilității recursului, intimații nu și-au valorificat acest drept procedural și nu au depus referințe.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

Conform art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului declarat de Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco, împotriva deciziei din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată în baza temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare până la 01 septembrie 2023.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă de Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco, este inadmisibil, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recursuri se

încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare la data depunerii cererilor de recurs).

În conformitate cu prevederilor art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs de către Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, și anume dacă au fost săvârșite alte încălcări decât cele indicate ce ar constitui temei de declarare a recursului în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau dacă instanța de apel a apreciat probele arbitrar, sau dacă ar exista erori comise ce ar duce la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, nu a depistat.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursurile exercitate conform Secțiunii a II-a au caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul declarat de Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco, conține obiecții de fapt și de drept, similare celor expuse anterior în cadrul examinării cauzei, care au fost analizate de către instanța de apel, fiind apreciate corespunzător. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate instanței de apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Drept urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că argumentele invocate de către recurent nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a aprecia recursul declarat de Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco, ca fiind inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Igor Rusu, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco, împotriva deciziei din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Viorica Puica

Judecători

Aliona Donos

Oxana Parfeni